

forms, Viber, Zoom, Google Meet; Zoom platforms, Google Meet; social networks Facebook, Instagram, Viber, Telegram and e-mail messengers. Of great importance was the development by teachers of the departments of electronic textbooks and author's distance courses "History of Arts", "Playing Musical Instruments", "Ethnology and Folklore of Ukraine", "History of Ukrainian Music", "History of Ukrainian Culture", "Theory of Musical Interpretation", "World Music Culture", "Music Pedagogy and Methods of Teaching Professional Disciplines". It is emphasized that distance teaching of music disciplines has difficulties associated not only with the peculiarities of Internet communication, but also with the need to replace live artistic and creative pedagogical communication with distance interaction.

A special course "ICT in a special direction" was presented. Examples of using special software for recording, viewing and listening to music, arranging music, creating and distributing video products, etc. are given. Special programs are characterized, the skills of which will allow future music teachers to use text, audio, graphic, video information in a new way, to create new educational multimedia content.

Keywords: future teachers of music art; information competence; ICT; Distance Learning; computer literacy; musical art.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-150.2021.03>

УДК [74.268.1]

Бреславець Н. О., Блинова І. А.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ

Підготовка висококваліфікованих фахівців, необхідних для всіх сфер економічного і духовного життя країни, є одним з найбільш важливих механізмів розвитку сучасного суспільства, що вимагає модернізації освітніх систем. Останні розглядаються у взаємозв'язку з процесами і тенденціями розвитку світового освітнього простору, визначаючи можливості перенесення зарубіжних досягнень у вітчизняну практику.

Процеси інтернаціоналізації, постійно змінні потреби економіки і ринку праці з урахуванням формування загальнокультурного, наукового, професійного потенціалу фахівця призвели до необхідності акцентувати соціальну політику держав світу на проведення реформ освіти, які набувають глобальний характер.

Світові процеси, необхідність реорганізації системи вищої освіти відкрили можливості розвитку міжнародної співпраці і інтеграцію національної освіти в міжнародний освітній простір. Міжнародна співпраця в області вищої освіти в сучасному світі глобалізаційних процесів впроваджує в національні проекти зарубіжний досвід.

Сучасна система вищої освіти, як процес і продукт, виходить за межі національної держави та етнічної культури, проектує і відображає процеси, що відбуваються в плані економіки, стаючи елементом транснаціональних соціальних зв'язків, нового типу соціальної реальності, де наука говорить однією мовою, забезпечуючи мобільність молоді в формі обмінних програм і фрілансу.

Ключові слова: процеси глобалізації, сучасний університет, масові відкриті онлайн-курси (МВОК), освітні ресурси, інформаційні технології.

Сучасна національна вища освіта інтегрується в європейський освітній простір за допомогою вивчення світового досвіду, створення нових типів освітніх установ; відбуваються структурні перебудови, інтенсивне реформування навчально-виховної практики; розробляються і впроваджуються нові проекти, модернізуються зміст освіти, методи і засоби навчання. Використовується інноваційний і традиційний досвід країн світу, зберігаються кращі національні традиції вітчизняної освіти, які відповідають сучасним міжнародним стандартам.

Накопичення людського капіталу, як і процес накопичення фінансово-економічного капіталу, можна порівняти з економічним зростанням держави. Обсяги капіталовкладень розвинених країн у нематеріальні активи, що формують базу знань – освіта, професійне навчання кадрів, програмне забезпечення для обчислювальної техніки, науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи, патенти, ліцензування, проектування, маркетинг і под. складають одну третину інвестицій компаній [17]. Економіка, заснована на знаннях, нових інформаційних і комунікаційних технологіях, дозволяє прискорити темпи розвитку держави для участі в глобальній економіці, що, у свою чергу, істотно прискорює процес створення, використання і поширення знань [14].

В останні два десятиліття ХХ ст. у Західній Європі розгорнулися дискусії щодо проблем вищої освіти, сутність яких полягала у формуванні нового соціокультурного простору суспільства, людини як особистості і нової системи діяльності, вписаною в цей образ. Процеси навчання і освіти повинні бути орієнтовані на розвиток суб'єкта освітнього процесу, його власної життєдіяльності, наповнені соціально значущим змістом, а також обумовлені досвідом людини як носія власної культури [5].

Зазначимо, що на тлі повсякчасно оновлювальних світових процесів сучасний (постіндустріальний, інформаційний) період розвитку суспільства вимагає інноваційних підходів до процесу освіти, розробки і впровадження нових педагогічних технологій, які б мали лягти в основу формування моделі фахівця нової формації, що володіє професійними, соціальними, громадянськими та іншими компетентностями. Інтеграційні процеси, які відбуваються у сфері освіти, потребують виходу в єдиний світовий освітній простір, чому сприяють нові інформаційні технології, як-от: комп'ютерні, телекомунікація, глобальна мережа Інтернет). Як наслідок, формуються соціально-професійна, інформаційно-комунікаційна компетентності студента, випускника ЗВО, молодого фахівця. Таким чином, наразі виникає нагальна потреба формування системою вищої освіти нової моделі фахівця, що відповідає запитам сучасного ринку праці.

Як відомо, фахівець нової формації – професіонал, інтелектуал з широким кругозором, який гармонійно поєднує творчі, організаторські, комунікативні здібності та уміння, з високим рівнем культури і вихованості, активною життєвою позицією, діяльнісним відношенням людини до світу, соціального середовища, праці, культури, освіти, науки, що дозволяє їй легко включитися в систему економічних і соціальних відносин.

Прагнучи знайти своє місце в житті, необхідно бути готовим до самостійного набуття знань упродовж всього життя, вміти їх застосовувати на практиці; гнучко адаптуватися до життєвих ситуацій, що постійно змінюються, зберігаючи при цьому високі етичні принципи; самостійно творчо і критично мислити, використовувати знання і сучасні технології в подоланні життєвих труднощів, працювати з інформацією; бути контактним, комунікабельним, працювати в групі, колективі, зберігаючи свою індивідуальність, здатність відстояти свою точку зору, не створюючи конфліктних ситуацій або гідно виходячи з них, постійно самостійно підвищувати свій інтелектуальний професійно-культурний рівень.

Завданням педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства є залучення кожного, хто навчається, до процесу активної пізнавальної діяльності, застосування отриманих знань з практики, послуговуючись конкретизацією цілей застосування цих знань; набуття комунікативних умінь при виконанні спільної роботи у співпраці, широкого спілкування з однолітками (у місцевому, національному, глобальному масштабі), використання інформації й інформаційних технологій для наукової, дослідницької, пізнавальної діяльності, готовності до вирішення різних проблем дійсності, виконання різноманітних соціальних ролей.

Процеси глобалізації, сучасні інформаційні технології мали значний вплив на вищу освіту, яка змушена пристосовуватися до динамічно мінливих економічних і соціальних умов. Глобальна освіта перетворюється в одну з умов всебічної інтеграції кожної нації, яка здійснює взаємозв'язок між країнами. Глобалізований світ вимагає підвищення рівня кваліфікації фахівців для ефективної діяльності, що призводить до інтернаціоналізації освіти, змінюючи не тільки форму і характер функціонування, а й завдання вищої школи, істотними характеристиками яких є визнання нової ролі знань як одного з основних двигунів економічного розвитку; накопичення і застосування знань як основного чинника і головної конкурентної переваги країни в масштабах світової економіки; поява нових виробників послуг вищої освіти в умовах "освіти без кордонів"; зростання значення ринкових механізмів у вищій освіті і поява глобального ринку високорозвиненого людського капіталу; визнання необхідності комплексного підходу до вищої освіти як до єдиної системи, яка формує гуманітарний і соціальний капітал тощо [12].

Початок формування однакової системи вищої освіти за новою моделлю, що відповідає сучасним запитам європейського ринку праці, покладено, як відомо, Сорбонською декларацією (*Joint Declaration in Harmonization of the Architecture of the European Higher Education System*), яку підписали міністри освіти Франції, Німеччини, Італії та Великої Британії. Приводом зібрання було святкування 800-річного ювілею Сорбонського університету, що і послугувало початком запровадження "Болонського процесу". Основні позиції Болонської декларації визначено як створення "Європи знань", заснованої на *демократизації навчання* (відкритість, доступність, варіативність); становлення і збагачення поняття "громадянин Європи", що забезпечує громадянам Європи можливість бути впевненими в можливості гідного

входження в нове тисячоліття з усвідомленням приналежності до єдиного соціального та культурного простору [1, с. 494].

Широке поле діяльності відкривається перед педагогами в плані застосування особистісно-орієнтованих технологій, які допомагають досягнути цілі освіти іншими, альтернативними традиційними методами, зберігаючи всі досягнення вітчизняної дидактики. Педагогічні технології є гуманістичними, виокремлюючи основним завданням цінність людини, самостійність, комунікабельність, інтелект і моральність.

Інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні компетентності дозволяють здійснювати прийом, переробку, видачу інформації, оволодіння комп'ютерною грамотністю, інтернет-технологіями. Процеси глобалізації, становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства, в якому інформація і комунікаційні технології стають основним економічним ресурсом разом із сировинними запасами, працею і капіталом, з наукоємними базовими технологіями, наявністю головного суб'єкта виробничо-економічної діяльності – працівника інтелектуальної праці – вимагають формування високоосвіченого, кваліфікованого, конкурентоспроможного професіонала, готового до постійного самовдосконалення, отримання нових знань, здібного до оволодіння інтелектуальними та інформаційними технологіями.

Зауважимо, що система освіти, створена в епоху Просвітництва, в умовах промислової революції, являла собою центр культури традиційних інтелектуальних поглядів, де той, хто навчається, отримував не стільки професійні знання і навички, скільки набував життєві орієнтири і формував світосприйняття. Пізніше ідея класичного університету, переважно на європейському континенті, додала дослідницький пошук у навчанні, доводячи отримання універсальних знань до наукових (гумбольдтівська модель).

Модель особистісно-орієнтованої освіти (person-centered model) і модель, зорієнтована на учнів (learner-centered model), що стали згодом класичними, засновані на гуманістичних і конструктивістських підходах (1950–1970-ті, 1990–2000-ні роки відповідно), походять з різних традицій, які базуються на загальних якісних характеристиках взаємодії учасників освітнього процесу.

Інформаційне суспільство називають суспільством довічного навчання, в якому кожній людині надані рівноправні можливості вільного, необмеженого доступу до інформації, ідей, знань з метою використання та розширення глобальних знань, можливість отримання яких не залежить від соціального статусу, місцезнаходження, матеріального достатку, досвіду навчання. Повсюдно відкриваються ресурсні центри, курси підготовки за програмами провідних університетів і масові відкриті онлайн-курси (МВОК).

Однією з таких нових форм є *відкритий університет*, головною місією якого виступає реалізація доступних дистанційних програм навчання.

Масове відкрите соціальне навчання – це вдосконалення концепції дистанційного навчання, реалізація доступних дистанційних програм навчання. **Відкритий університет** Великої Британії був заснований у 1969 р. з метою надання можливості дистанційно отримати вищу освіту всім охочим (навчання здійснювалося за листуванням). Зараз велика кількість університетів надає

можливість отримати освіту дистанційно, онлайн, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

У цей час існують такі університети (Відкритий університет Великої Британії, Нідерландський відкритий університет, Відкритий університет Ізраїлю, Відкритий університет Сукхотай Тхамматірат у Таїланді); дистанційна освіта цим не обмежується. Багато університетів США та Європи розробляють Масові відкриті онлайн-курси, а Массачусетський технологічний інститут, Стенфордський університет і Гарвард – безкоштовні LMS-платформи дистанційного навчання [8], тим більше, що опитування світового університетської спільноти в особі студентів, педагогів і адміністраторів, на їхню думку, очікує поступовий відхід у віртуальну реальність і дистантне навчання.

Але хтось повинен розробляти освітні програми, виступаючи навчальною, напрямною, контролюючою і сполучною ланкою між студентами, наукою, бізнесом і виробничим сектором. Цьому сприяє інноваційна модель в освіті – залучення аналітичних даних для розробки педагогічних методик і підходів. Такий збір інформації, спрямованої на споживача з певними потребами, здійснюють і використовують пошукові сайти типу *Google*, соціальні мережі типу *Facebook*, *Instagram*, сайт онлайн – сервіс тощо.

Мережевий університет є об'єднанням навчальних закладів з різних країн світу, що реалізують одну освітню програму, засновану на концепції культурної парадигми освіти [6]. Зокрема, це мережеві університети ШОС і БРІКС, які створювалися за аналогією Болонського процесу і схожі на мультіверситети, є однією з перспективних форм організації освіти і життя університету загалом, коли університет розростається більш ніж в сотню кампусів, багато з яких починають утворювати самостійні навчальні заклади, свого роду університети з університетів. Мультіверситет – це багатоцентрові і багатофункціональні установи вищої освіти, що містять різні рівні та умови.

Освітній хаб або **освітній вузол** – це своєрідне “село знань” (Knowledge Village) або “освітнє містечко” (Education City), які формують Катар, ОАЕ, Сінгапур, Малайзія, Гонконг і Ботсвана, репрезентуючи освітні програми різних університетів світу [9].

Освітні ресурси або **онлайн-ресурси** мають свій простір у мережі і відкритий доступ до нього (Coursera, Academic Earth, edX, Udacity), складають конкурентні або альтернативні форми організації вищої освіти, завдяки відкритому доступу і наданню відповідних сертифікатів після закінчення курсу. Деякі університети активно використовують ці ресурси, як, наприклад, edX є проектом Гарвардського університету і Массачусетського технологічного інституту [7].

Некомерційна освітня організація *Академія Хана*, створена в 2006 році випускником Гарварду Саламаном Ханом, була одним з перших навчальних онлайн проєктів. Ресурси Академії, метою якої було надання освіти кожному і всюди, містять кілька тисяч безкоштовних міні-лекцій з різних дисциплін. Приватний некомерційний фонд Sapling, який з 1984 р проводить конференції TED (Technology Entertainment Design – Технології Розваги Дизайн) викладає

відео лекції своїх доповідачів у безкоштовному доступі, таким чином поширюючи унікальні ідеї (“ideas worth spreading”), а теми сучасних лекцій стосуються не тільки проблем, винесених у назву фонду, а й актуальних питань науки, політики, культури, бізнесу, глобальних проблем.

На початку 2010-х рр. з'явилася велика кількість масових відкритих онлайн-курсів МВОК: онлайн-курси Coursera, FutureLearn, Edx, Udacity та ін., які пропонують широкий вибір онлайн-дисциплін від університетів зі світовим ім'ям і окремих викладачів. Вони, організовуючи зворотний зв'язок викладачів і студентів, розробили спільну систему заліку кредитів у процесі навчання і видачу сертифікатів або дипломів після закінчення навчання. Специфіка відкритих онлайн-курсів полягає в тому, що вони утворюють спільноти зацікавлених в навчанні людей з різних країн світу і таким чином організують мережеве колегіальне навчання.

У квітні 2012 р. професорами Стенфордського університету були засновані онлайн-курси Coursera (як МВОК-портал), які на теперішній час завоювали майже 10 млн. прихильників і слухачів. Вони пропонують для вивчення серію дисциплін у наступних областях: інженерія, гуманітарні науки, медицина, біологія, суспільні науки, математика, бізнес, інформатика та ін. Можна припускати, що вищі навчальні заклади відчули конкуренцію з боку МВОК, які швидко нарощують темпи зростання і залучають величезну аудиторію, хоча найімовірніше вони не будуть конкурувати з університетами, а стануть рекламним майданчиком для вузів.

Складається враження, що онлайн-курси витісняють університети з передових освітніх позицій, що характерно для глобалізаційних процесів. Але інноваційна діяльність сучасних університетів зможе повернути втрачені позиції за умови відступу від виключної технологічності, цілей і смислів індустріальної епохи, відходу від класичних форм, методів і принципів викладання. Натомість педагогічним технологіям, спрямованим виключно на запам'ятовування інформації і репродукції академічного знання, прийде освітній контент-медіа і тематична освіта.

В інноваційній економіці стали відігравати важливу роль “неявні знання”, тобто шар людського досвіду, що не артикулюється і не піддається повній рефлексії. Поняття “неявне знання” (особистісне знання, мовчазне знання, tacit knowledge) увів до наукового обігу відомий англійський учений – фізик, хімік і філософ – М. Полані [13]. Ці знання пов'язані з творчістю, при цьому повний опис і передача всієї сукупності дій не завжди можливі: вони важко піддаються імітації і на відміну від навичок не зазнають формалізацію.

Саме вони нерідко є невиявленою основою високої ефективності, а в бізнесі – визначальним фактором конкурентоспроможності, основою стійких конкурентних переваг на ринку. Так, талановитий педагог не може описати шлях, яким він доходить до імпровізованого завдання, що перетворює хід навчальної роботи. Інтелектуальний капітал стає провідною продуктивною силою, а знання замінюється поняттям “корисне знання” (useful knowledge) [13], результатом якого стає виникнення нового об'єкта дійсності, якого не існувало в природі.

Увагу освітніх спільнот привертають нові методики і підходи педагогічних інноваційних моделей. У зарубіжній педагогіці останніх десятиліть розроблені нові освітні підходи, яким частково властиві аналогічні класичні характеристики, але з посиленням акцентів на самостійне знаходження знань, встановлення зв'язків між досліджуваним предметом і реальним світом, надбання смислів, самоствердження, самоіндефікацію.

Новий *глибинний (глибинно-гуманітарний)* підхід (deep approach) полягає у свідомому включенні студента в роботу з вивчення предмета, здобуття та використання знань при виконанні завдання, зокрема із застосуванням міцно засвоєних попередніх знань, які є фундаментом формування впевненості в своїх здібностях на шляху досягнення успіху. *Глибинний вчитель* вибудовує освітню діяльність, спрямовану на розвиток учня та адаптацію навчання до індивідуальних потреб і культурних відмінностей студента, які належать до різних культурних спільнот; організовує навчальні дискусії, дотримується етику; прагне до соціальної справедливості, виховує у студентів соціальну активність і здатність до співпраці.

Одним з цікавих і перспективних зарубіжних підходів є “надихаюче викладання” (inspiring teaching), яке забезпечує позитивні стосунки, сприятливий клімат, гарне управління і поведінку учнів, високий рівень мотивації, залучення учнів у освітній процес, що обумовлюється балансом твердості і дружелюбності викладача, сприйняттям учнів як унікальних особистостей, встановленням взаємозв'язків навчання з життєвим досвідом останніх [15].

Проблема розробки і використання, впровадження в освітній процес нових педагогічних і інформаційних технологій гостро стоїть на сучасному етапі розвитку освіти. Нові педагогічні й інформаційні технології дозволять сформувати у студентів необхідні компетентності.

У звіті про інновації в педагогіці за 2014 рік група вчених з Інституту освітніх технологій Відкритого університету Великої Британії виділяє 10 існуючих інноваційних моделей, які значною мірою впливають і будуть впливати на освіту в світі: масове відкрите соціальне навчання (у тому числі і масові відкриті онлайн-курси – МВОК), використання збору та аналізу даних для розробки педагогічних методик, перевернуте навчання, мета-навчання, принцип BYOD, динамічне оцінювання, освіта через події, сторітеллінг в освіті, концепція порогів, бриколаж [16, с. 3-5], що несуть значний потенціал і проникають в освіту на всіх рівнях.

Метод перевернутої освіти (flipped learning) полягає в тому, що основна частина запланованого теоретичного матеріалу “видобувається” студентами/учнями самостійно з відеолекцій, наукових літературних джерел, конспектів, інших ресурсів згідно з рекомендаціями педагога. У класі відбувається інтерактивне спілкування з педагогом, який виконує контролюючу і спрямовуючу функції в обговоренні ключових питань, організації дискусії з проблемних моментів; виконуються вправи за темою, знаходяться точки практичного застосування теорій, вивчених самостійно; забезпечується особиста включеність до пізнавальної діяльності і рішення життєвих проблем;

“проживання тут і зараз” конкретних ситуацій і подій. Таким чином, класна аудиторія стає простором для більш динамічного, інтерактивного навчання.

Концепція BYOD (Bring Your Own Devices) – приносьте ваші особисті пристрої – це принцип, при якому на заняттях активно використовуються смартфони, ноутбуки і планшети.

Мета-навчання – система навчання учнів правильно вчитися, при якому самонавчання піддається рефлексії і критичній самооцінці. Науково доведено, що зміна парадигми знань відбувається кожні 20 років і вимагає швидкого перенавчання, набуття нових знань, що стає чи не найбільш цінною якістю людини. Навчання вчитися полягає в розумінні і визначенні власних потреб в освіті для реалізації своїх здібностей в нових ситуаціях і мінливих обставинах.

Метод сторітеллінга – представлення нової теми у вигляді ефектно оформлених історій різних жанрів, які є різновидами сторітеллінга – життєві обставини, коротка фраза, казка, чому сприяє застосування складної системи візуальної, аудіальної та інших видів підтримки, що містяться в додатках і сервісах. Сюди можна віднести *освіту через події* – організацію освітніх проєктів, заходів, свят і фестивалів.

Концепція порогів – спроба вчителя досягти розуміння важких для сприйняття учнів “порогів” шляхом застосування ряду методик.

Бриколаж – використання для навчання всього, що завгодно, крім спеціально створених інструментів.

Гуманітарна місія освіти не тільки готує молоду людину до життя, але і вчить розуміти життя, де будуть розвиватися і реалізуватися її потреби в пізнанні, взаємодії з іншими; в самоствердженні і самореалізації свого потенціалу, відкриття в собі нових можливостей саморозвитку [10]. У навчальній діяльності при взаємодії “учитель-учень” акцент ставиться на учнях, їх індивідуальних можливостях і потребах, на процесах навчальної діяльності. Національна педагогіка, на відміну від технологічних зарубіжних моделей, базується на ідеях гуманізму і розвитку особистості як головної мети сучасної освіти. При цьому потрібно відзначити, що різні підходи і погляди містять аналогічні тенденції та загальні характеристики педагогічного процесу. Індустріальна економіка зажадала трансформації освіти в економіку знань, а інформаційна революція змінила принципи організації суспільства й економіки. Перехід друкарства до електронних ресурсів “стиснув” земну кулю до розмірів так званої “Глобального села”.

Еволюціонування університету і вищої освіти від класичної науки, “фабрики знань, школи пам’яті”, адміністративного, технократичного напрямку, до створення університету – школи мислення періоду інформаційної революції, вимагає перебудови всіх процесів усередині самого навчального закладу, змінюючи при цьому функції університету і його зміст.

Говорячи про кардинальну зміну університетської освіти, серйозну зміну її форм, відповідних процесів глобалізації та економіки знань, немає підстав судити про повне зникнення університету. Необхідно пам’ятати, що університет завжди був центром культурного і наукового відтворення, виховання соціальних норм, моральних принципів і загальних людських

цінностей, сполучною ланкою між поколіннями, яка зберігає і зараз своє неминуще значення.

Якісно новими характеристиками сучасного університету, критеріями його ефективності постають:

- міжнародна освітня програма;
- глобальний навчальний план;
- екстериторіальний професорсько-викладацький склад;
- віртуальна кафедра;
- міжнародний освітній стандарт;
- міжнародна атестація та акредитація;
- міжнародна сертифікація;
- міжнародна мобільність студентів і викладачів;
- міжнародна мова викладання [3].

Сьогоднішня людина знаходиться в умовах перенасиченого інформаційного середовища і завдання освіти – навчити індивіда жити в цьому середовищі, створювати передумови й умови для безперервної самоосвіти, застосовуючи такі прийоми розумової діяльності як пошук закономірностей, порівняння, бачення спільного і виділення відмінностей, пошук залежностей між об'єктами і поняттями, мислення за аналогією, побудова логічних умовиводів. Вирішення цієї проблеми полягає в перегляді способу організації знань, подоланні традиційних бар'єрів між дисциплінами і перебудові освітньої політики і програми [11, с. 1].

Молода людина визначає для себе життєві цілі, вибирає засоби освіти, шляхи для досягнення цих цілей, відповідаючи за власне особистісний розвиток, свої вчинки, за навколишній простір, формує змістову картину світу і систему цінностей, набуваючи не тільки знання про світ, а й досвід управління собою і різними видами активності.

Студент відтепер стає творцем, а педагог – швидше тьютором, який супроводжує, направляє, консультує, підтримує, надає учневі можливість формування і вираження власної позиції, “проби себе” в різних якостях відносин, подій і вчинків, змінюючи напрям думок і поведінки.

Сучасна освіта, що відповідає тенденціям і викликам нинішнього світу, неможлива без педагогів, які розуміють глибинний сенс педагогічної діяльності, спрямованої на творення індивідуальності, підтримки самопізнання, самовизначення і саморозвиток учня. Педагоги використовують при цьому гнучку систему навчання, створюючи ситуації розвитку особистості, досягнення особистістю своїх цілей, що сприяє розвитку і реалізації її потенціалу.

Важливою є співпраця, партнерство та особистісне взаємодія між студентами і викладачами, клімат всередині колективу, а також створення рівних, поважних стосунків при їх взаємодії з іншими суб'єктами освіти.

На сучасному етапі в області освіти виявляється тенденція до інтеграції, що припускає необхідність виходу в єдиний світовий освітній простір. Нові інформаційні технології надають цю можливість. Використання інформаційних технологій уможлиблює здобувати освіту не тільки очно, але і дистанційно, не виходячи з будинку; розширити кругозір, підвищити освітній, професійний,

культурний рівень; забезпечує спілкування з однолітками, колегами, ученими всіх країн світу [2, с. 59-63].

Основою готовності взаємодії з країнами-членами ЄС є обґрунтування Міністерства освіти і науки України, що базуються на нормативно-правовій основі міжнародної співпраці. Розвиток освіти України відповідає резолюціям і рекомендаціям ЮНЕСКО з питань освіти, заснованих на позиціях міжнародного взаєморозуміння, співпраці, миру і принципів толерантності в області прав людини.

Фахівцями Центру досліджень та інновацій в галузі освіти країн Організації економічного співробітництва і розвитку були виділені характеристики сучасного суспільства і проблеми, які покликана вирішити освіта в нових умовах. На освіту впливають такі фактори, як зміна структури сім'ї та сімейних цінностей, загострення проблем забезпечення здоров'я і безпеки громадян; суспільні тенденції, які мають безпосереднє відношення до освіти – урбанізація, екологічні проблеми, мобільність населення, соціальна нерівність, знеособлення соціальних зв'язків; “Мережеве суспільство” і глобальна взаємозалежність, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і розширення віртуальних світів.

Отже, освіта є всеосяжним процесом, який вимагає створення величезної галузі, що включає впровадження і розвиток інноваційних інформаційних технологій, ставлячи на чільне місце справді людські якості – творчість, спілкування, саморозвиток, відповідальність, право вибору, творчу діяльність як основу особистісного розвитку учня і педагога.

Використана література:

1. Астахова В. И. Болонский процесс – объективная необходимость развития высшего образования в Украине. Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Харків : Видавничий центр ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. С. 491-494.
2. Бреславец Н. О. Формування компетентності життєвого проектування у студентської молоді в умовах вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Луганськ, 2010. 251 с.
3. Бубнов Г. Г., Мальшев Н. Г., Плужник Е. В., Солдаткин В. И. Высшее профессиональное образование в координатах глобализации. Cloud of Science (электронный журнал). 2013. № 1. С. 5-9.
4. Поципук Е., Примаченко И. Какие онлайн-курсы нужны в Украине? Все! Образовательный онлайн-журнал EduClub, 2011.
5. Реформа и развитие высшего образования: программ. док. ЮНЕСКО. Париж: [б. н.], 1995.
6. Эмих Н. А. Культурная парадигмы развития образовательных моделей ШОС, АТЭС и БРИКС. European Social Science Journal. 2013. Т. 2. № 11 (38).
7. Breslow L., Pritchard D. E., DeBoer J., Stump G. S., Ho A. D., Seaton D. T. Studying Learning in the Worldwide Classroom: Research Into edX's First MOOC. Research and Practice in Assessment. 2013. Vol. 8. Pp. 13-25.
8. Henessy J. Virtually it's our best shot. Times Higher Education. Analysis. 4 October 2012. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2012-13/world-ranking/analysis/john-hennessy> (дата звернення: 20.09.2020).
9. Knight J. International Education Hubs: Student, Talent, Knowledge Models. Berlin: Springer Publishers, 2016. 251 p.
10. Lyz N., Opryshko A. Live-creating education: new educational meaning in modern world. On the Horizon. 2016. Vol. 24. Issue 4. Pp. 377-386.
11. Morin E. Seven Complex Lessons in Education for the Future. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 1999. 63 p.

12. Pawson R. Evidence-based policy: the promise of 'realist synthesis'. *Evaluation*. 2002. Vol. 8, № 3. Pp. 340-358.
13. Polanyi M. *The Tacit Dimension*. Chicago: University of Chicago Press, 2009. 128 p.
14. Prais S. J. Cautions on OECD's Recent Educational Survey (PISA): rejo med to OECD's response. *Oxford Review of Education*. 2004. Vol. 30. № 4. Pp. 569-573.
15. Sammons P., Lindorff A. M., Ortega L., Kington A. Inspiring teaching: learning from exemplary practitioners. *Journal of Professional Capital and Community*. 2016. Vol.1. Issue 2. Pp. 124–144.
16. Sharples M., Adams A., Ferguson R., Gaved M., McAndrew P., Rienties B., Weller M., Whitelock D. *Innovating Pedagogy 2014: Exploring new forms of teaching, learning and assessment, to guide educators and policy makers*. Open University Innovation Report 3. The Open University, 2014. 37 p. URL: http://www.openuniversity.edu/sites/www.openuniversity.edu/files/The_Open_University_Innovating_Pedagogy_2014_0.pdf (дата звернення: 15.09.2020).
17. Wagner A. *The Economics of Teacher Education*. International Encyclopedia of Education / T. Husen, T. N. Postlethwaite. Oxford : Pergamon, 2004.

References:

- [1] Astakhova V. I. (2004). Bolonskiy protsess – obyektivnaya neobkhodimost razvitiya vysshego obrazovaniya v Ukraine. *Metodolohiya, teoriya ta praktyka sotsiologichnoho analizu suchasnoho suspilstva*. Kharkiv: Vydavnychyy tsentr KHNU im. V. N. Karazina. S. 491–494.
- [2] Breslavets N. O. (2010). Formuvannya kompetentnosti zhyttyevoho proektuvannya u studentskoyi molodi v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu: dys. ... kand. ped. nauk: 13. 00. 07. Luhansk. 251 s.
- [3] Bubnov G. G., Malyshev N. G., Pluzhnik Ye. V., Soldatkin V. I. (2013). Vyssheve professionalnoye obrazovaniye v koordinatakh globalizatsii. *Cloud of Science (elektronnyy zhurnal)*. №1. S. 5–9.
- [4] Potsipukh Ye., Primachenko I. (2011). Kakiye onlayn-kursy nuzhny v Ukraine? Vse! *Obrazovatelnyy onlayn-zhurnal EduClub*.
- [5] *Reforma i razvitiye vysshego obrazovaniya: programm. dok.* (1995). YUNESKO. Parizh: [b. n.].
- [6] Emikh N. A. (2013). Kulturnaya paradigmy razvitiya obrazovatelnykh modeley SHOS, ATES i BRIKS. *European Social Science Journal*. T. 2. № 11 (38).
- [7] Breslow L., Pritchard D. E., DeBoer J., Stump G. S., Ho A. D., Seaton D. T. (2013) Studying Learning in the Worldwide Classroom: Research Into edX's First MOOC. *Research and Practice in Assessment*. Vol.8. Pp. 13-25.
- [8] Henessy J. (2012). Virtually it's our best shot. *Times Higher Education. Analysis*. 4 October. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2012-13/world-ranking/analysis/john-hennessy> (дата звернення: 20.09.2020).
- [9] Knight J. (2016). *International Education Hubs: Student, Talent, Knowledge Models*. Berlin: Springer Publishers, 2016. 251 p.
- [10] Lyz N., Opryshko A. (2016). Live-creating education: new educational meaning in modern world. *On the Horizon*. Vol. 24. Issue 4. Pp. 377-386.
- [11] Morin E. (1999). *Seven Complex Lessons in Education for the Future*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 63 p.
- [12] Pawson R. (2002). Evidence-based policy: the promise of 'realist synthesis'. *Evaluation*. Vol. 8, № 3. Pp. 340-358.
- [13] Polanyi M. (2009). *The Tacit Dimension*. Chicago: University of Chicago Press. 128 p.
- [14] Prais S. J. (2004) Cautions on OECD's Recent Educational Survey (PISA): rejo med to OECD's response. *Oxford Review of Education*. Vol. 30. №4. Pp.569–573.
- [15] Sammons P., Lindorff A. M., Ortega L., Kington A. (2016). Inspiring teaching: learning from exemplary practitioners. *Journal of Professional Capital and Community*. Vol.1. Issue 2. Pp. 124-144.
- [16] Sharples M., Adams A., Ferguson R., Gaved M., McAndrew P., Rienties B., Weller M., Whitelock D. (2014). *Innovating Pedagogy 2014: Exploring new forms of teaching, learning and assessment, to guide educators and policy makers*. Open University Innovation Report 3. The Open University, 37 p. URL: http://www.openuniversity.edu/sites/www.openuniversity.edu/files/The_Open_University_Innovating_Pedagogy_2014_0.pdf (дата звернення: 15.09.2020).
- [17] Wagner A. (2004). *The Economics of Teacher Education*. International Encyclopedia of Education / T. Husen, T. N. Postlethwaite. Oxford : Pergamon.

БРЕСЛАВЕЦ Н. А., БЛИНОВА И. А. Тенденции развития образования в контексте мировых процессов.

Подготовка высококвалифицированных специалистов, необходимых для всех сфер экономической и духовной жизни страны, является одним из важнейших механизмов развития современного общества, требующим модернизации образовательных систем, рассматриваемыми во взаимосвязи с процессами и тенденциями развития мирового образовательного пространства, определяя возможности переноса зарубежных достижений в отечественную практику.

Процессы интернационализации, изменяющиеся потребности экономики и рынка труда с учетом формирования общекультурного, научного, профессионального потенциала специалиста, привели к необходимости акцентировать социальную политику государств мира на проведение реформ образования, приобретающих глобальный характер.

Мировые процессы, необходимость реорганизации системы высшего образования открыли возможности развития международного сотрудничества и интеграции национального образования в международное образовательное пространство. Международное сотрудничество в области высшего образования в современном мире внедряет зарубежный опыт в национальные проекты.

Современная система высшего образования, как процесс и продукт, выходит за рамки государства и этнической культуры, проектирует и отображает процессы, которые происходят в плане экономики, которые становятся элементом транснациональных социальных связей нового типа социальной реальности, где наука говорит одним языком, обеспечивая мобильность молодежи в форме программ обмена и фриланса.

Ключевые слова: процессы глобализации, современный университет, массовые открытые онлайн-курсы (MOOC), образовательные ресурсы, информационные технологии.

BRESLAVETS N., BLYNOVA I. Trends in education development in the context of world's processes.

The training of highly qualified specialists, which is necessary for all spheres of the country's economic and spiritual life, is one of the most important mechanisms for the development of modern society that requires the modernization of educational systems. The latest ones are considered in combination with the processes and trends in the development of the world educational space, which determines the possibilities of transferring foreign achievements into domestic practice.

The processes of internationalization, the changing needs of the economy and the labour market that consider the formation of the general cultural, scientific, professional potential of a specialist, have led to the need to emphasize the social policy of the world states on the implementation of educational reforms that are acquiring a global character.

World processes, the need to reorganize the higher education system have opened up opportunities for the development of international cooperation and the integration of national education into the international educational space. International cooperation in the field of higher education in the modern world introduces foreign experience into national projects.

Functioning as both a process and a product, the modern system of higher education goes beyond the state and the ethnic culture, projects and displays the processes that occur in terms of the economy and become an element of transnational social ties of a new type of social reality, where the science speaks the same language, ensuring the mobility of young people in the form of the programme exchange and freelancing.

Keywords: globalization processes, modern university, massive open online courses (MOOCs), educational resources, information technologies.